

Ágazati partnerségre törekednek az innovatív gyógyszergyártók

Helyzetkép Suhajda Attila igazgatótól

Miközben a Széll Kálmán Terv kiadáscsökkentő intézkedései következtében megkérdőjeleződik a jövő évi gyógyszerkassza fenntarthatósága, a 25 tagvállalatot tömörítő Innovatív Gyógyszergyártók Egyesülete (IGY) párbeszédet kezdeményezve a politikai döntéshozókkal, ez év szeptemberében középtávú együttműködési javaslatot tett le a szaktárca asztalára. A szervezet augusztus 1-jén hivatalába lépő új igazgatója, Suhajda Attila lapunknak nyilatkozva beszámolt arról, hogy milyen elvek mentén kívánja megerősíteni a tagvállalatok érdekképviseletét.

– Igazgató úr, mindenekelőtt engedje meg, hogy ezúton gratuláljak Önnek az IGY igazgatói posztjára történt kinevezéséhez. A hírt nem kis meglepetés övezte, hiszen korábbi pályafutása során Ön az informatikai iparágban tevékenykedett. Mi sarkallta erre a meglehetősen radikális pályamódosításra?

A külső szemlélő számára valóban merésznek tűnhet ez a váltás, de valójában nem váltottam, hiszen maradtam az ágazati érdekvérvényesítés, lobbiterületén. Ezt csináltam az IBM-nél is az utóbbi nyolc évben és meggyőződésem, hogy a gyógyszeripar előrelépést jelent e területen. Azt remélem, hogy korábbi feladatkörömben végzett munkáim során kellő tapasztalattal vértettem fel magam ahhoz, hogy hamar kiismerjem magam a gyógyszeripar speciális közegében is. Előző munkahelyemen, az egyik legnagyobb multinacionális informatikai cégnél a kormányzati kapcsolatokért felelős vezetőként a vállalatcsoport működésének, üzleti környezetének támogatásán dolgoztam. Ezt megelőzően az akkori Informatikai és Hírközlési Minisztérium információs társadalom projektekért felelős helyettes államtitkáráként, majd miniszteri biztосként lehetőségem volt közelről megismerni a kormányzat munkáját is. A kezdeményezésemre megalakuló Magyar Szolgáltatóipari és Outsourcing Szövetség elnökeként széles rálátásom nyílt az adózás, a foglalkoztatáspolitikára, a munkaerőpiac és a kutatás-fejlesztés szabályozási környezetére. Mindemellett talán az egyik legsikeresebb együttműködés, amelyet eddigi pályafutásom során irányíthattam, a hat szövetséget tömörítő Foglalkoztatók Munkajogi Fóruma volt, ahol azon munkálkodtunk, hogy létrejöhessen egy, a jelenlegitől alapvetően eltérő, új Munka Törvénykönyve. Mindezen tapasztalataim motiválhatták az IGY elnökségét arra, hogy személyemben olyan vezetőt helyezzen a szervezet élére, aki pontosan tudja, hogyan kell működnie egy transzparens, hatékony érdekképviseletnek, és nem utolsósorban komoly kapcsolatrendszerrel rendelkezik.

ÉRDEKEK ÉS ÉRTÉKEK

– Talán nem tekinti tapintatlanságnak a kérdést: tudta, mire vállalkozik? Hiszen a hazai gyógyszerpiac talán története legnehezebb időszakát éli...

Pontosan ezért – a szakmai kihívás miatt – vállaltam el a megbízatást. Hozzáteszem: nagyon érdekelt a gyógyszeripar működése, hiszen tudtam, hogy ez az egyik legszigorúbban szabályozott, törvényi direktívák által megkötött, különadókkal sújtott iparág, amelynek működési modellje nem húzható rá egyetlen másik ágazatra sem.

– Lehet-e egyáltalán bárminemű párhuzamot vonni a két iparág – az informatika és a gyógyszergyártás – között?

A kormányzattal való kapcsolattartás, a döntés-előkészítés támogatása terén nem látok jelentős eltérést. Viszont markáns különbség fedezhető fel abban a tekintetben, hogy a gyógyszeripari szereplők között lényegesen erősebb a verseny, ennek következtében pedig jóval nehezebben valósítható meg a közös érdekképviselet kialakítása. Ez számomra újdonság, hiszen az IT szektorban sohasem egyéni vállalati érdekekért, hanem az ágazat egészéért léptünk fel. Amikor a gyógyszer-szektor lobbizik, szinte kizárólag a finanszírozási kérdések mentén teszi ezt, ami – véleményem szerint – eltereli a fókuszot, és nem engedi megmutatni az iparág igazi lényegét, jelentőségét.

– Mi mást tehetnének? Hiszen a gyógyszeripari extra adók és befizetési kötelezettségek mértéke az egész kontinentet tekintve messze nálunk a legmagasabb...

Éppen ezért lenne szükség minden eddiginél erősebb, és sokkal szélesebben értelmezett ágazati érdekképviseletre. Az a benyomásom ugyanis, hogy nem hangsúlyozzuk eléggé mindazt a hozzáadott értéket, amellyel az innovatív készítményeket fejlesztő és előállító gyógyszergyártó cégek hozzájárulnak a magyar nemzetgazdasághoz. Hiszen vállalataink nem pusztán gyógyszert értékesítenek Magyarországon, hanem komoly K+F tevékenységet végeznek, hozzájárulnak a klinikai kutatáshoz és az orvostovábbképzéshez, munkahelyeket biztosítanak, árukat és szolgáltatásokat vásárolnak a gazdaság más szereplőitől, így közvetve további munkahelyek létrejöttét, megtartását is támogatják. Annak érdekében, hogy minderről teljesebb képet kapjunk, egyesületünk 2011-ben felkérte a Századvég Gazdaságkutató Zrt.-t egy részletes tanulmány elkészítésére. Ezt idén nyáron egy még nagyobb körre kiterjesztett – a Magyarországon termelőkapacitással rendelkező négy gyógyszergyár teljesítményét is számba vevő – elemzés követte. A nyilvánosan is elérhető statisztikai adatokra támaszkodó analízisből többek között kiderült, hogy a vizsgált vállalatok közvetlenül és a tovagyrúzó hatások révén, együttesen 1 063 milliárd forint hozzáadott értéket állítottak elő 2010-ben. Ez a magyar gazdaságban előállított teljes nemzetgazdasági bruttó hozzáadott érték (Gross Value Added – GVA) 4,7 százalékának felelt meg.

– Miért nem a GDP-hez viszonyítva határozták meg a hozzáadott értéket?

Azért, mert a GVA a gazdasági teljesítmény nemzetközileg leginkább elfogadott mércéje, és ez képezi a bruttó hazai

össztermék (Gross Domestic Product – GDP) számításának alapját is.

A tanulmány rávilágít, hogy a vizsgált cégek összesen 133,1 milliárd forintot fizettek be az államnak adók és járulékok formájában és 22,9 milliárd forint áfát igényeltek vissza, így összességében 110,2 milliárd forinttal gyarapították 2010-ben a költségvetés bevételeit (ebből 73 milliárdnyi befizetés az innovatívokhoz köthető). A vállalatok tényleges nemzetgazdasági szerepe még jobban megragadható a tovagúrózó hatások elemzésével. A statisztikai mutatókkal jól mérhető gazdasági hatások – mint a hozzáadott érték, a foglalkoztatás, az adóbevételek – mellett a vállalatok más módon is segítették a magyar gazdaság és az egészségügyi ellátórendszer működését, például a kutatás-fejlesztésben való aktív részvétellel: a belföldi értékesítés nettó árbevételének 11,5 százalékát, közel 70 milliárd forintot fordítottak K+F-re.

– Más szektorokkal való összehasonlításban ez mit jelent?

A gyógyszeripar K+F ráfordításai az összes feldolgozóiparban működő kutatóhely közel 48 százalékának megfelelő összeget tettek ki 2010-ben. Az adott szektorok bruttó kibocsátásának százalékában mérve a vizsgált gyógyszeripari vállalatok K+F ráfordításai elérték a 4,45 százalékot. Ez messze a legmagasabb arány, főleg, ha a 0,56 százalékos nemzetgazdasági átlagot vesszük figyelembe. Érdemes megemlíteni a gyógyszeripar munkahelyteremtő és megtartó, továbbá támogató szerepét is. A vizsgált vállalatok munkavállalóinak közvetlenül 53,6 milliárd forint nettó jövedelme származik a bruttó hozzáadott értékből, melynek túlnyomó részét a magyar gazdaságban költik el. Az ún. multiplikátor hatás révén minden egyes munkahely további 3,32 álláshely létrejöttéhez, illetve megtartásához járul hozzá a beszállító és szolgáltatást nyújtó partnercégeknél. A 3,32-es foglalkoztatási multiplikátor a nemzetgazdaság tíz legnagyobb foglalkoztatónak számító, versenyszféra által dominált ágazata között messze a legmagasabb. Az elemzésbe bevont vállalatok 2010-ben összesen 14 393 főt foglalkoztattak, a multiplikátor hatást figyelembe véve összesen körülbelül 43 412 munkahely létrehozásában, illetve megtartásában játszottak szerepet.

KOCKÁZATOK ÉS MELLÉKHATÁSOK

Tehát amikor arról beszélünk, hogy a gyógyszeripar hogyan működik közre a magyar gazdaság működőképességének fenntartásában, akkor ezeket az említett aspektusokat is célszerű figyelembe venni.

– Ezeket a valóban impozáns adatokat tényleg érdemes lenne megismertetni a döntéshozókkal, sőt a közvéleménnyel is. Az embereknek fogalmuk sincs minderről, ahogy arról sem, hogy egy-egy hatóanyag kifejlesztése mögött hány év kutatás, mennyi munka van.

Én is úgy gondolom, hogy sokkal több mindent meg kellene mutatni magunkból. Számos irányban fórumot kellene nyitni, mind az egészségpolitika, mind a jogalkotók, mind pedig a lakosság szélesebb rétegei felé. A saját szűkebb környezetben is érzékelem, hogy a laikus gyógyszerfogyasztók még

a legalapvetőbb tudnivalókkal sincsenek tisztában. Nem tudják, mi a különbség az eredeti és a generikus gyógyszerek között, és nem értik, miért olcsóbb, illetve drágább két, ugyanazon hatóanyagot tartalmazó készítmény. A csapból is az folyik, hogy mennyi pénzt takarított meg az állam a hatóanyag alapú gyógyszerrendelés bevezetésével, de senki sem beszél arról, hogy mekkora értéket képvisel egy innovatív szer. Ahogyan arról sem, hogy milyen terápiás területeken várható áttörés a betegségek gyógyításában, ami annak köszönhető, hogy az innovatív cégek éves szinten több milliárd dollárt is meghaladó összegeket fordítanak kutatásra és fejlesztésre.

– A forráskivonás következtében viszont bizonyos, eddig gyógyíthatatlan betegségek kezelésére szolgáló új gyógyszerek esetleg nem juthatnak el a magyar betegekhez.

Jelenleg harminc olyan innovatív gyógyszer vár befogadásra, amelyek mindegyike eddig nem, vagy nem megfelelően kezelhető betegség terápiáját szolgálja. De a radikális költségcsökkentés érinteni fogja a gyógyszereszedő betegeken kívül a gyógyszerárakat és a nagykereskedőket, a kórházakat, az orvosokat és végeredményben – ha a vállalatunk eddigi társadalmi szerepvállalására gondolunk – a társadalom egészét is. Mindennek részletezésétől ezúttal eltekintenek, hiszen már számos idevonatkozó nyilatkozat és okfejtés jelent meg a szaksajtóban.

– Például e lap hasábjain is: az IME – Az egészségügyi vezetők szaklapja 2012/6. számában olvasható Dr. Kaló Zoltán és munkatársai elemzése a Széll Kálmán Terv gyógyszerágazati fejezetéről. Beszéljünk inkább arról, van-e elképzelése az innovatív gyártóknak arra vonatkozóan, hogy milyen módon lehetne „kifarolni” ebből a zsákutcából.

Természetesen mi is tisztában vagyunk azzal, hogy a gazdasági válságban bizonyos, az ésszerűség keretein belül foganatosított megszorítások nem megkerülhetők. A gyógyszerkiadások problémáját azonban drasztikus és fűnyíróelvszerű intézkedésekkel nem lehet megoldani. A működési modellből fakadóan eddig még csak-csak voltak tartalékok a gyógyszeriparban, ezek azonban mára elfogytak. Az a veszély fenyeget, hogy a gyógyszerellátás mostani rendszere összeomlik, és ez beláthatatlan következményekhez vezetne. A döntéshozók mintha megfedkeztek volna arról, hogy egy ország teljesítő-képessége nagyban függ a lakosai egészségi állapotától, ami a magyar populációt tekintve köztudottan rossz. Ezt a körülményt is mérlegelni kellett volna, amikor megtervezték a gyógyszerkassza csökkentését.

ÚJ IRÁNYOK

– Pedig a Semmelweis Terv első fejezete pontosan ezt deklarálja: „Magyarország társadalmi és gazdasági felzárkózása elképzelhetetlen rossz egészségi állapotú, beteg emberekkel. A lakosság jó egészségi állapota tehát alapvetően határozza meg a nemzet sorsát és jövőre vonatkozó kilátásait.”

Éppen ezért lenne égető szükség a gyógyszerfinanszírozás rendszerének újragondolására. Ebben mi partnere kívá-

nunk lenni a kormányzatnak, olyannyira, hogy a közelmúltban, szeptember 3-án középtávú javaslatot tettünk le a szaktárca asztalára. Az előterjesztés kidolgozása során igénybe vettük az európai szövetségünk (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations – EFPIA) szakmai támogatását. Leírtuk, hogy elengedhetetlennek tartjuk bizonyos keretek deklarálását, amelyeken belül minden érintett szereplő kiszámítható módon tervezheti meg a működését a következő két-három évre. Előterjesztésünk szerint a megállapodó felek rögzítenék, hogy ezen időintervallumon belül nem kerül sor további büdzsésűkítésre, nem vezetnek be újabb megszorító intézkedéseket. Újfajta mechanizmusok, árképzési rendszerek és finanszírozási módok bevezetését is kezdeményeztük, amelyek mentén – reményeink szerint – fenntarthatóvá tehető a gyógyszerkassza. Bár eddig érdemi válasz még nem érkezett, bízunk abban, hogy a kormányzat pozitívan fog reagálni a megkeresésünkre.

– Gondoltak-e arra, hogyan reagálnak majd minderre a nem innovatív gyártók?

Azt remélem, hogy a nagy baj talán összekovácsolja az ágazati érdekképviseleteket. Nagyon fontosnak tartom, hogy az összes gyártó – innovatív és generikus, külföldi és hazai egyaránt – összefogjon, és legalább bizonyos alapelvek tekintetében egységesen lépjen fel. Elindultak ilyen irányú törekvések, és érünk némi nyitottságot a társszervezetek részéről az egységes ágazati megjelenést, közös érdekképviseletet illetően.

– Optimizmus cseng ki a szavaiból, pedig a jelenlegi körülmények között vajmi kevés az ok a derűlátásra.

A gazdasági válság nem hungarikum, nálunk jóval rosszabb helyzetben lévő országokban is sikerült megoldást találni az egészségügyi ellátórendszer gondjaira. Bízom benne, hogy nem lesz ez másképp itthon sem, és végre nyugvópont-ra kerülhet a gyógyszerfinanszírozás ügye. Nemrég tértem haza az európai szövetségünk (EFPIA) brüsszeli konferenciájáról, ahol lehetőségem nyílt bepillantást nyerni más tagállamok problémáiba. Érdekes módon a nemzeti tagszervezetek

vezetőit egészen más kérdések foglalkoztatják. Napirendre került például az egészségügyi dolgozókkal folytatott együttműködések átláthatóvá tétele. Ennek lényege, hogy a szervezet transzparenssé kíván tenni minden olyan tranzakciót, amelynek során a tagvállalatok bármilyen juttatásban részesítik a velük kapcsolatba kerülő orvosokat.

– Lát esélyt arra, hogy a magyarországi vállalatok ebbe belemenjenek?

Ez a kérdés felveti az üzleti kultúrák különbözőségét. Vannak olyan országok, ahol az üzleti kultúra és etika olyan magas szinten van, hogy a transzparencia minden további nélkül megvalósítható. Egyes tagállamok – nem meglepő módon a hollandok és a skandinávok – már komolyan felkészültek, és 2014-ben be is vezetnek az új rendszert. Egyáltalán nem gondolom kivihetetlennek a hazai bevezetést, ami nyilván hosszas előkészítést, rengeteg egyeztetést igényelne, és szükség lenne bizonyos adatvédelmi és versenyjogi kérdések végiggondolására.

– Milyen egyéb tanulságokkal szolgált a brüsszeli tanácskozás?

A konferencián kézhez kaptuk az EFPIA tanulmányát, amelyben összegzi, hogy milyen változások következtek be a térségben az elmúlt év során, és milyen fejleményekre lehet számítani a közeljövőben. A dokumentumban szó esik az időszűrés miatt várható demográfiai problémákról éppúgy, mint a személyre szabott orvoslás eredményeiről és jelentőségéről. Arról is olvashatunk benne, hogy milyen módszerekkel lehetne javítani a betegek terápiás együttműködését, valamint arról, hogy milyen mechanizmusokat dolgoztak ki a szakemberek a hamis gyógyszerek visszaszorítása érdekében. Ezekről a kérdésekről keveset beszélünk itthon, pedig minket legalább annyira érintenek, mint bármelyik európai országot. Terveim szerint az elkövetkezendő év során a finanszírozás mellett már ezek a témák is terítékre kerülhetnek, és sikerül szélesebb perspektívában megmutatnunk az innovatív gyógyszeriparban rejlő lehetőségeket és értékeket.

Boromisza Piroksa

NÉVJEGY

Suhajda Attila 1992-ben diplomázott az ELTE TTK-n (programozó matematikus), valamint az ELTE BTK-n (régész). 2000-ben fejezte be tanulmányait a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Vezetőképző Intézetének közigazgatási menedzser szakán. Első közigazgatási tapasztalatait a Művelődési és Közköztudományi Minisztériumban a kulturális terület informatikai szakértőjeként szerezte. Ezt követően a Deloitte tanácsadója volt, ahol vállalatirányítási rendszerek bevezetésével foglalkozott. 1999-től 2002-ig az IBM Magyarország Kft. projektvezetője, majd az e-Business üzletág vezetője. 2002-től az Informatikai és Hírközlési Minisztérium információs társadalom

projektekért felelős helyettes államtitkára. 2003-tól miniszteri biztосként a hazai high tech vállalatok külföldi piacra jutását segítő Magyar Technológia Központ koncepció kidolgozója és az első iroda megalapítója az USA-ban. 2004-ben tért vissza az IBM Magyarország Kft.-hez, ahol a kormányzati és egyetemi kapcsolatokért felelős igazgatóként dolgozott. 2005-ben kezdeményezésére megalakult a Magyar Outsourcing Szövetség, melynek jelenleg is elnöke. Emellett a Szolgáltatástudományi Módszertani Központ Alapítvány kurátora, továbbá a HITA tanácsadó testületének és Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnökségi tagja. Az információs társadalom megteremtéséért végzett munkájáért 2004-ben Neumann János Díjjal tüntették ki. Nős, két gyermeke van. 2012. aug. 1-jétől az Innovatív Gyógyszergyártók Egyesülete igazgatója.